

BATI BALKANLAR VE TÜRKİYE İÇİN YATAY DESTEK 2019-2022

HAKLARINIZ İÇİN: AVRUPA STANDARTLARINA DOĞRU

***Yargılama Usullerinde Video Konferans:
İnsan Hakları Standartları***

Çevrimiçi Yuvarlak Masa Toplantısı, 18 Haziran 2020

***Sn. Doç. Dr. Maria Filatova, Laboratory of International Justice (Uluslararası Adalet
Laboratuvarı) Başkanı ve Hukuk Fakültesi, İktisat Yüksekokulu***

Bu proje Avrupa Birliği ve
Avrupa Konseyi tarafından
finanse edilmektedir

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu proje Avrupa Konseyi
tarafından yürütülmektedir

BATI BALKANLAR VE TÜRKİYE İÇİN YATAY DESTEK 2019-2022

HAKLARINIZ İÇİN: AVRUPA STANDARTLARINA DOĞRU

- Rusya Deneyimi:
- *Karantina 2020:* Mahkemeler çalışmayı tamamen durdurmamış; davalar 3 gruba ayrılmıştır:
 - *acil davalar* (tutukluluk duruşmaları, ceza kovuşturmasında diğer acil konular, bazı kabahat davaları, reşit olmayanların korunması) - standart tedbirlerle yapılan çevrimdışı duruşmalar; mümkünse video konferans yönetiminin kullanımı (genel mahkemelerde çevrimiçi duruşmalar için teknik altyapı mevcut değildir)
 - *Acil olmayan davalar:* Duruşmalar durdurulmuş veya ertelenmiştir.
 - *Hakimin takdir yetkisi:* «acil» olarak nitelendirilmeyen davalarla ilgilenmek
- *Belgelerin ve taleplerin sadece çevrimiçi ortamda dosyalanması;*
- *Ticari mahkemeler :* Nisan 2020'den itibaren N dava için çevrimiçi duruşmalara başladı
- Genel (asliye, ceza, idari davalar) ve ticari mahkemeler arasındaki fark

BATI BALKANLAR VE TÜRKİYE İÇİN YATAY DESTEK 2019-2022

HAKLARINIZ İÇİN: AVRUPA STANDARTLARINA DOĞRU

- Rusya Deneyimi:
- Covid salgını öncesi: Video konferans kullanımı: Çevrimdışı duruşmalara uzaktan katılım sağlamak için (taraflar, tanıklar, bilirkişiler)
- Karantina öncesinde, duruşmalar tam anlamıyla sanal ortamda yürütülmemekteydi
- Covid sonrası: Sanal gerçekliğe yakın ve giderek gelişen deneyimler
- *16 Haziran 2020 tarihi itibariyle* 10300 dava, çevrimiçi olarak dinlenmiştir (ticaret mahkemeleri).
- 17000'den fazla duruşmanın çevrimiçi olarak yapılması planlanmıştır (ticaret mahkemesi).
- «*Karma*» duruşma: Taraflar/avukatların çevrimiçi katılımıyla duruşmanın çevrimdışı olarak yürütülmesi.

- Usuli Güvenceler: Tarafların/avukatların tanımlanması
- *Kilit Nokta:* Bilgi Güvenliği ve Tanımlaması
- Ticaret mahkemeleri: sadece yetkilendirilmiş kişilerin giriş yapabildiği özel platform kullanımı (Resmi kamu hizmetleri web sitesi «Gosuslugi» vasıtasıyla tanımlama)
- Genel mahkemeler: herhangi özel bir platform kullanımı yok; acil çevrimiçi duruşmalar için bazen WhatsApp uygulaması kullanılmış, güvenlik düzeyi düşük

- Delil İncelemesi: Temel Sorunlar
- *Tanık incelemesi:* Tanık kimliğinin belirlenmesi (başka bir mahkemedeki video konferans noktası vasıtasıyla - Kimlik belirleme mümkün; tamamen çevrimiçi ise - henüz çözüm yok)
- *Belgelerin incelenmesi:* belgelerin duruşmadan önce sisteme yüklenmesi; ideal olarak - mahkeme ve tarafların / avukatların ortak erişimi; halihazırda - sadece ekran paylaşma imkanı
- Gerekli görülmesi halinde belgelerin orijinaleri nasıl görüntülenir veya incelenir? - *henüz çözüm yok*
- Not: Davanın esasına ilişkin duruşmadan önce deliller açıklanmalıdır, sert yaptırım yok - tarafların uyumsuzluğu

BATI BALKANLAR VE TÜRKİYE İÇİN YATAY DESTEK 2019-2022

HAKLARINIZ İÇİN: AVRUPA STANDARTLARINA DOĞRU

- Usuli Güvenceler: Çevrimiçi duruşma boyunca avukatlar ile iletişim
- *Ceza Kovuştaması (tutuklama duruşmaları vb.)* Genellikle ilgili sanığın kişisel katılımı, gözaltı merkezi/bir başka mahkemeden video konferans yoluyla duruşmaya katılım mümkün
- *Hukuk davaları/ticari davalar: Avukat tek başına katılım sağlayabilir ancak müvekkili ile bağlantılı halde olmalıdır*
- Acil durumda ara verme talebi

- Teknik Hususlar
- *Özel çevrimiçi platform kullanımı = daha düşük risk*
- *Duruşma öncesinde kontrol listesi*
- *İdeal olarak - duruşma öncesinde farazi duruşma yapılması (Rus mahkemelerinde kullanılmamakla birlikte özellikle ICC (MTO Tahkim Divanı) tarafından çevrimiçi tahkim davaları için önerilmektedir)*
- Eğer sorun devam ediyorsa – duruşmanın ertelenmesi

- Rusya Deneyimi:
- *Yasal Düzenleme* : Karantina uygulamasına geçildikten kısa bir süre sonra (29 Mart 2020) Yargıtay kararı yayınlanmıştır.
- Haziran 2020: Hükümetin *Çevrimiçi Yargılama İşlemlerine İlişkin Kanun Tasarısı*
- Teknik konuların yanı sıra usulî güvencelere de yer verilmesi (diğer tarafların delillerini görme, mahkemeye etkileşim, delil incelemesi, duruşmaların ertelenmesi, vb.)